

# Eksport er vejen til vækst

Landbrug & Fødevarers 7 bud

# **Eksport er vejen til vækst**

## **- Landbrug & Fødevarers 7 bud**

Hvordan genskaber vi væksten i Danmark, så vi også i fremtiden får råd til et velfærdssamfund i verdensklasse? Det er formentlig det vigtigste politiske spørgsmål i Danmark lige nu.

En del af løsningen på den udfordring er en indsats for at øge eksporten fra danske virksomheder. Inden finanskrisen var det eksporten - hverken offentligt eller privat forbrug - der bidrog mest til væksten i Danmark. Eksporten kan igen få rollen som vækstlokomotiv, hvis vi formår at udnytte de høje vækstrater, der findes på mange eksportmarkeder i dag.

Et af de steder, hvor potentialet til at bidrage til eksportdrevet vækst i Danmark er størst, er i klyngen af virksomheder i og omkring fødevarerhvervet. Landbrugs- og fødevarerhvervet er allerede i dag det erhverv, der eksporterer flest varer med en årlig omsætning på mere end 100 mia. kr.

Potentialet for yderligere eksport fra den danske fødevarerklynge er stort. Den hastigt voksende og stadigt rigere globale befolkning vil i stigende grad efterspørge forædlede kvalitetsfødevarer, som Danmark vil kunne levere. Og på længere sigt vil lande som Danmark kunne bidrage endnu mere til verdens kølediske, når fødevarerproduktion i nogle af verdens vækstcentre bliver svækket af de ændringer i klimaet, som ventes.

## Behov for gode politiske rammevilkår

Vækst gennem øget eksport afhænger først og fremmest af, at virksomhederne og deres medarbejdere formår at producere produkter af en kvalitet og til en pris, der er bedre end konkurrenternes på de globale markeder. Og at virksomhederne tør tage springet ud på nye eksportmarkeder med alle de usikkerheder og risici, det indebærer.

Vejen til vækst drevet af eksport afhænger også af, at der politisk gives eksporterhvervene de bedste muligheder for at udvikle sig og konkurrere. Blandt de grundlæggende forudsætninger for vækst er en sund offentlig økonomi med en stor og veluddannet arbejdsstyrke, et effektivt kapitalmarked, der kan finansiere nødvendige investeringer og en ambitiøs videnspolitik med fokus på den innovation, som eksporterhvervene har brug for.

Politikerne har også et ansvar for at undgå omkostninger og regulering, der unødigt svækker virksomhedernes konkurrenceevne og deres mulighed for at øge produktionen til eksportmarkederne.

Endelig betyder det meget for dansk eksport, at staten hjælper virksomhederne med at åbne dørene til eksportmarkederne og tackle de mange udfordringer, som fremmede myndigheder og regler giver danske virksomheder.

Regeringen har i maj 2011 fremlagt en samlet økonomisk plan for Danmark frem mod 2020 med en række væksttiltag. Hvis planen gennemføres, vil det være et vigtigt skridt i den rigtige retning for Danmarks eksporterhverv. Men hvis Danmark ikke fremover skal skære dybt i velfærden, er der brug for yderligere tiltag for at styrke væksten.

Øget eksport er den bedste vej til vækst i Danmark, og danske eksportvirksomheder bør derfor gives de bedste muligheder for at hjælpe Danmark tilbage på vækstsporet.



Carl Aage Dahl  
Adm. direktør



Niels Jørgen Pedersen  
Formand

# INDHOLD

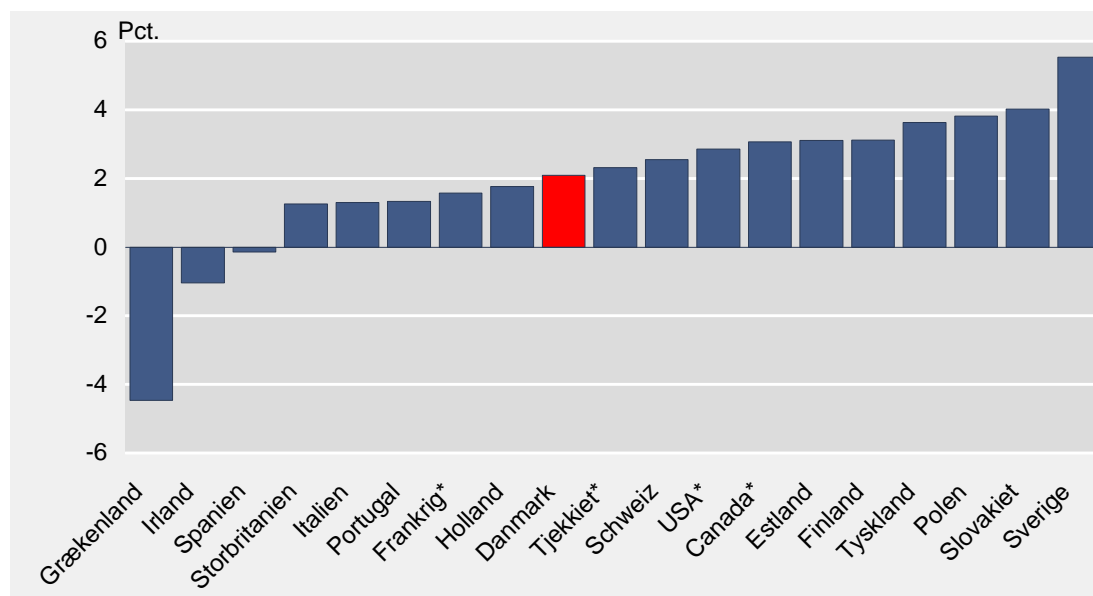
## Side

- 4. Behov for gode politiske rammevilkår
- 5. Den danske vækstudfordring
- 6. Behov for eksportdrevet vækst
- 7. Eksport af fødevarer er et væsentligt bidrag til dansk økonomis stabilitet og vækst
- 10. Nye udfordringer og muligheder
- 14. Konkurrence under pres
- 15. Politiske forudsætninger for øget eksport

## Den danske vækstudfordring

Krisen har haft sine omkostninger og i perioden fra 2008 til 2010 er der tabt i omegnen af 65.000 arbejdspladser i den danske fremstillingsindustri. Dansk økonomi viser igen positive vækstrater, men samtidig kan det konstateres, at vores konkurrenter er kommet hurtigere ud af starthullerne. Svensk økonomi voksede med mere end dobbelt hastighed i 2010, og vil i 2011 og 2012 have vækstrater, der ligger betydeligt over de danske. Det samme gælder for Tyskland, der i 2010 havde den største realvækst, der er set siden genforeningen i 1990. Danmark følger ikke med tempoet hos vores nærmeste handelspartnere. Hvis man kigger uden for Europa til Brasilien, Rusland, Indien og Kina - de såkaldte BRIK-lande - finder man endda vækstrater, der er endnu højere.

Figur 1: BNP-vækst i udvalgte lande, 2010



Anm.: \* Estimeret  
Kilde: OECD

Den relativt svage vækst i Danmark betyder, at vi sakker bagud i forhold til andre lande, og det vil på sigt kunne betyde, at det bliver vanskeligt at fastholde og udvikle dansk økonomi og danske arbejdspladser. Det bør give anledning til overvejelser om mere langsigtede reformer af dansk økonomi.

## Behov for eksportdrevet vækst

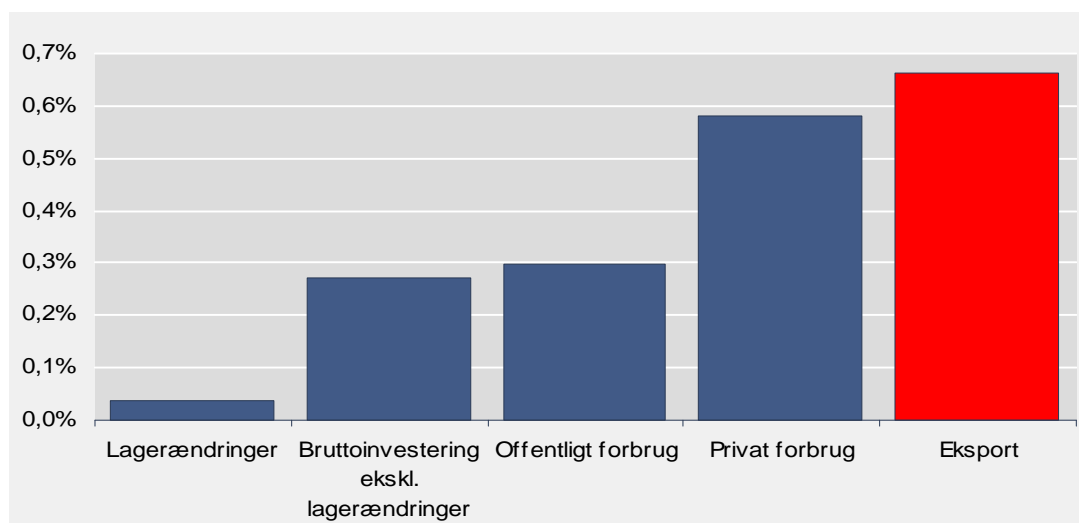
Økonomisk vækst er en grundlæggende forudsætning for en stabil velstandsudvikling i samfundet. Det er derfor afgørende, at væksten kommer op i gear og bliver mere selv bærende. Det indebærer et skift fra offentligt forbrug over mod eksport. Et sådant skift skete i begrænset omfang i 2010. Der er behov for, at denne udvikling fortsættes og styrkes.

De seneste tal tyder ikke på, at privatforbruget i 2011 vil vokse nok til at drive en væsentlig stigning i den danske vækst. Samtidig er det nødvendigt, at det offentlige forbrug kommer under kontrol, så der sikres balance på de offentlige budgetter. Det må altså forventes, at hverken det offentlige eller private forbrug bliver de væsentligste drivere til øget vækst i de kommende år.

Eksporten har historisk spillet en stor rolle for dansk økonomi. Frem til krisens udbrud i 2008 var der 800.000 arbejdspladser i eksportsektorerne. Eksporten er således en stor bidragsyder til vækst, beskæftigelse og velstand i Danmark.

Som det fremgår af figur 2, var eksporten i årene inden finanskrisen indtraf, den komponent af den samlede efterspørgsel, som stod for det største bidrag til BNP-væksten.

**Figur 2: Vækst-bidrag til BNP korrigeret for importindhold, gennemsnit 2000-2007**



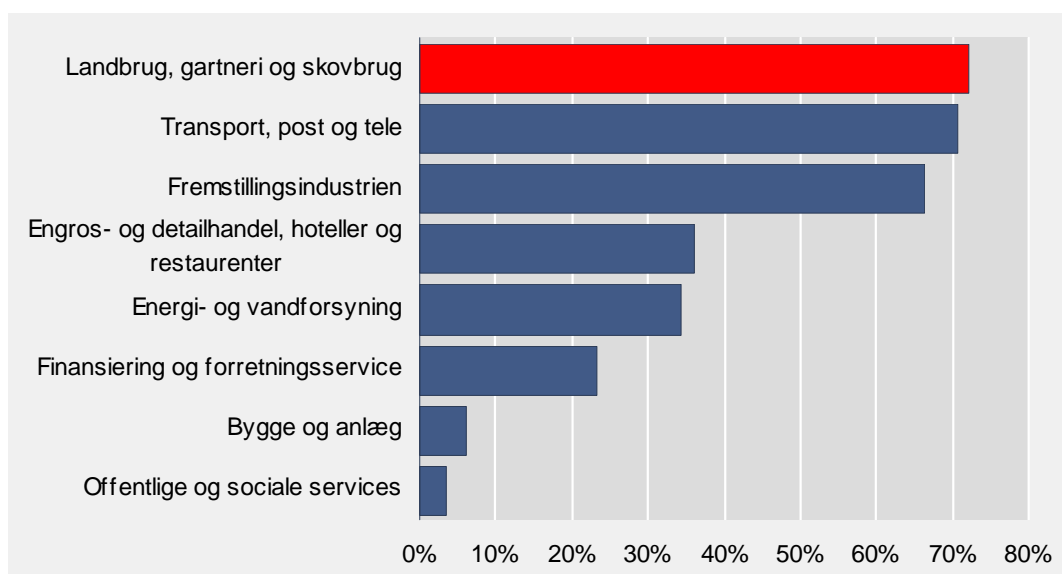
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

Med eksportens historisk vigtige rolle og tegnene på relativt svage stigninger i forbruget, bør der fokuseres på eksporten som lokomotiv i dansk økonomi i de kommende år. Heldigvis har Danmark allerede en række styrkepositioner med potentiale for øget eksport.

## Eksport af fødevarer er et væsentligt bidrag til dansk økonomisk stabilitet og vækst

Én af disse styrkepositioner er det danske fødevarerhverv, der traditionelt har været, og fortsat er et af Danmarks største eksporterhverv. I 2010 udgjorde den samlede eksportværdi fra fødevarerklngen mere end 100 mia. kr. Fødevarerhvervets eksport har siden 2000 udgjort omkring 6 pct. af Danmarks samlede BNP. Af de 145.000 jobs, der skabes i og omkring jordbrugssektoren, kan ca. 93.000 jobs direkte henføres til eksport (en beskæftigelse, som fortrinsvis skabes uden for de store byområder).

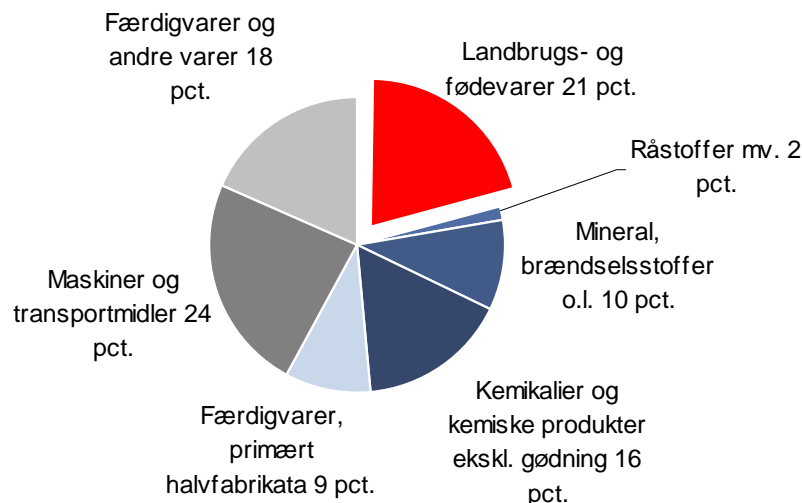
**Figur 3: Andel af produktion som skyldes eksport, 2007**



Kilde: Danmarks Statistik

Samlet set udgjorde eksporten fra fødevareerhvervet i alt 21 pct. af den samlede vareeksport fra Danmark. Det er kun eksport af maskiner og transportmidler, der i 2010 vejede tungere end landbrugs- og fødevareeksport.

**Figur 4: Fordeling af dansk vareeksport, 2010**

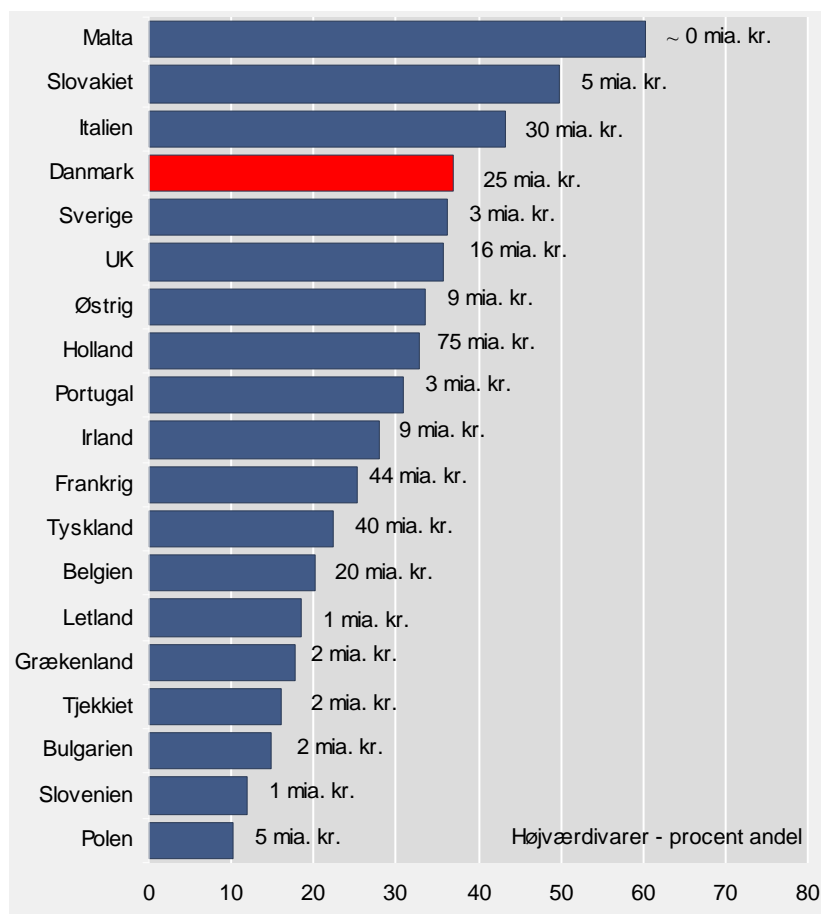


Kilde: Landbrug & Fødevarer på baggrund af tal fra Danmarks Statistik, den samlede udenrigshandel

Dansk fødevareerhverv er en robust eksportør. Det skyldes, at vi eksporterer til mere end 150 forskellige lande, at vi har en mangefacetteret produktportefølje og ikke mindst, at danske fødevarevirksomheder er gode til at få højere priser for deres varer end konkurrenterne.

Årsagen til det, er at Danmark er et godt brand på vores eksportmarkeder dels i kraft af den høje kvalitet i vores produktion, dels i kraft af den høje standard for fødevarsikkerhed i Danmark. Det betyder, at vi i høj grad er i stand til at sælge vores varer som højværdiprodukter.

**Figur 5: Andel af højtverdier i en række landes landbrugseksport, 2010**

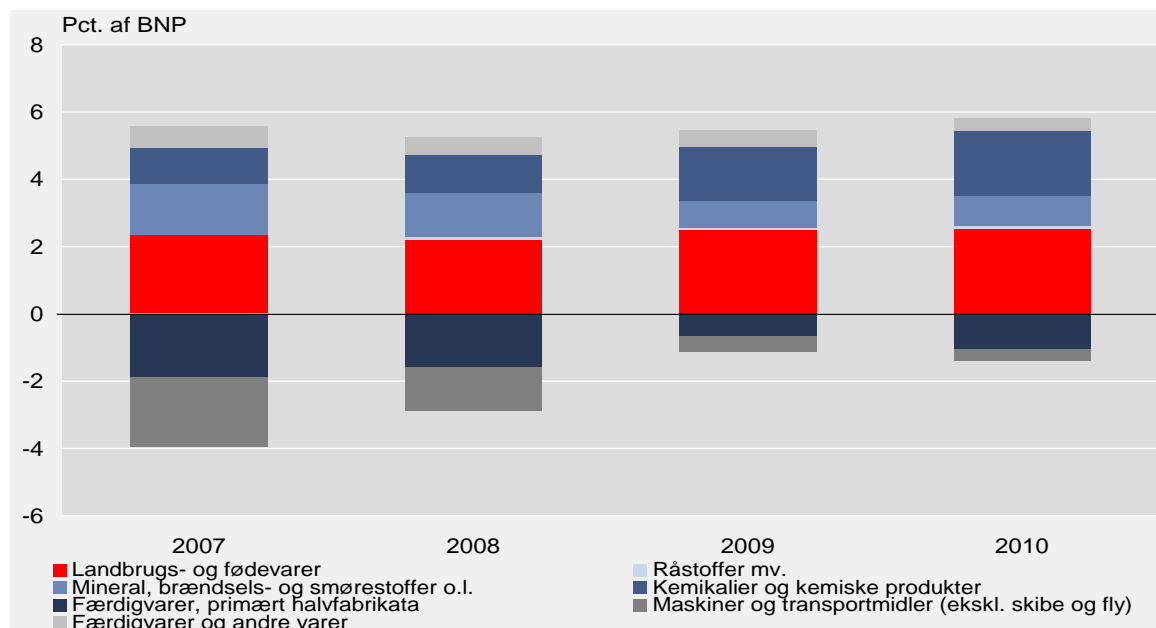


Anm.: Tallene ved hver søjle viser de respektive landes samlede højtverdi eksport  
Kilde: Eurostat og egne beregninger

Robustheden i den danske fødevarer eksport betyder på den ene side, at de danske fødevarer virksomheder gennem deres eksport i et vist omfang er i stand til at afbøde en række negative konsekvenser af de internationale konjunkturcykler. På den anden side betyder den store spredning på eksportmarkeder og varegrupper, at de danske fødevarer virksomheder typisk befinder sig på markeder, hvor de ikke er de eneste aktører. Fødevarer virksomhederne er derfor ofte betydeligt konkurrenceudsatte på deres eksportmarkeder.

I 2010 gav handelsbalancen for fødevarer et nettobidrag på 44 mia. kr. Med andre ord giver landbrugs- og fødevarerhvervet store årlige bidrag til den danske økonomi.

Figur 6: Handelsbalance for varer i pct. af BNP.



Kilde: Landbrug & Fødevarer på baggrund af Danmarks Statistik

## Nye udfordringer og muligheder

I det 21. århundrede skal der i verden håndteres en række store udfordringer i form af ubalancer i verdensøkonomien, klimaet og befolkningstilvæksten. Disse udfordringer vil skabe muligheder for fødevarerhvervet i de kommende år.

## Vækst i befolkning og middelklasse

Verdens befolkning forventes frem mod år 2050 at vokse til 9 -10 mia. mennesker, og store dele af befolkningerne især i Asien vil rykke ind i middelklassen som følge af velstandsstigninger. Alene Kinas middelklasse forventes at vokse fra ca. 148 mio. indbyggere i dag til ca. 415 mio. indbyggere i 2020.

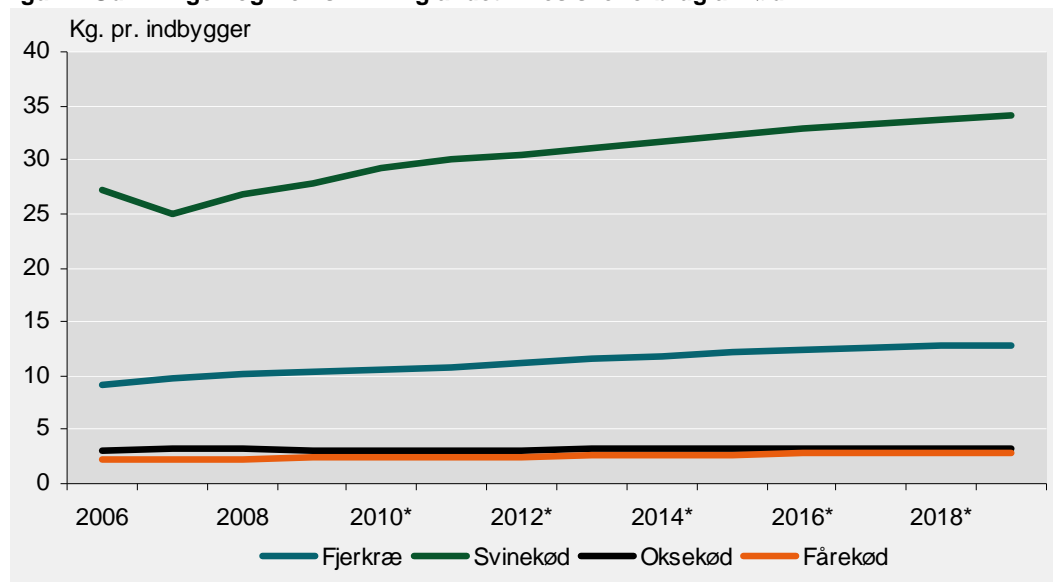
De nye middelklasser har stor købekraft, og vil blandt andet efterspørge kvalitetsfødevarer og mere forædlede fødevarer som f.eks. kød. Det gælder blandt andet fødevarer med høj og ensartet kvalitet, god smag, høj grad af fødevarsikkerhed og sporbarhed, samt en stor andel af forarbejdede produkter. Der vil være en stor variation i efterspørgslen, idet forbrugerne ønsker større valgfrihed og i stigende grad identificerer sig med deres forbrug. Her er store danske muligheder for øget fødevarerproduktion og -eksport.

## Muligheder i den kinesiske middelklasse

I de kommende år forventes en markant vækst i den kinesiske middelklasse og derved også i den kinesiske købekraft. Den stigende indkomst og købekraft vil gøre det muligt for en stadig større del af de kinesiske forbrugere at omlægge deres forbrug, så det i højere grad ligner det, som vi kender fra Vesten. Der vil således ske en stigning i efterspørgslen med fokus på kvalitet, internationale brands etc. En udvikling, der allerede i dag, kan illustreres gennem kinesernes forbrug af tyske biler, franske vine og danske skind.

Inden for fødevarerområdet er det først og fremmest forbruget af kød- og mejeriprodukter, som forventes at vokse. OECD forudser en gennemsnitlig årlig stigning på 10 pct. i kinesisk import af svinekød, målt i mængder.

**Figur 7. Udviklingen og fremskrivning af det kinesiske forbrug af kød**

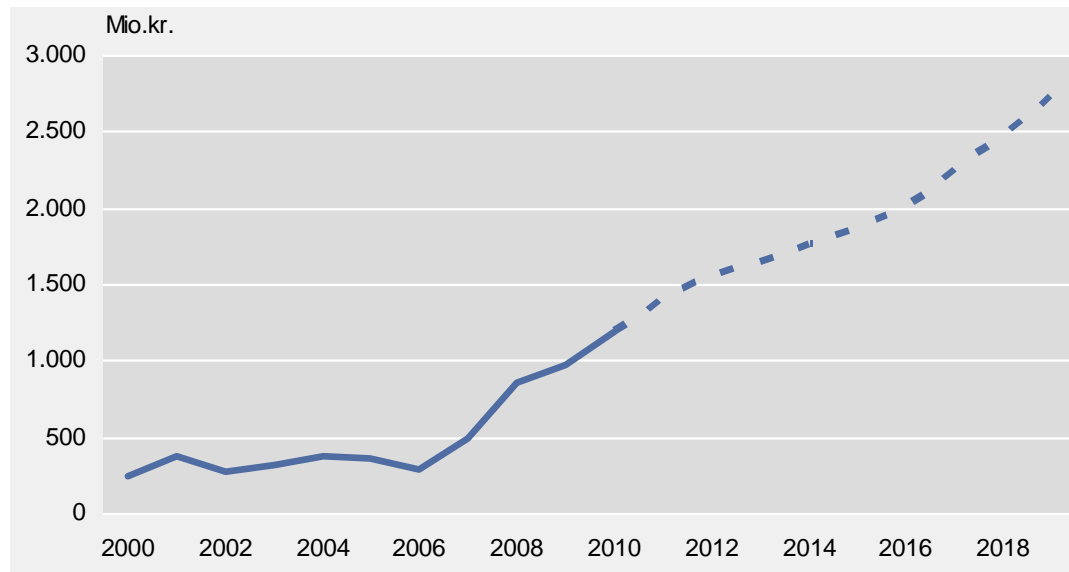


Kilde: OECD

Danmark har allerede i dag en styrkeposition inden for svinekød i Kina. Særligt i de seneste år er vores eksport steget ganske markant og der er intet, der tyder på, at den kinesiske interesse for danske specialprodukter vil aftage i de kommende år.

På den baggrund forventes det, at udviklingen i eksporten kan fortsætte, og at Danmark herigennem vil kunne eksportere for ca. 2,5 mia. kr. svinekød til Kina i 2019.

**Figur 8. Scenario for udvikling i dansk eksport af svinekød og specialprodukter til Kina/Hongkong**



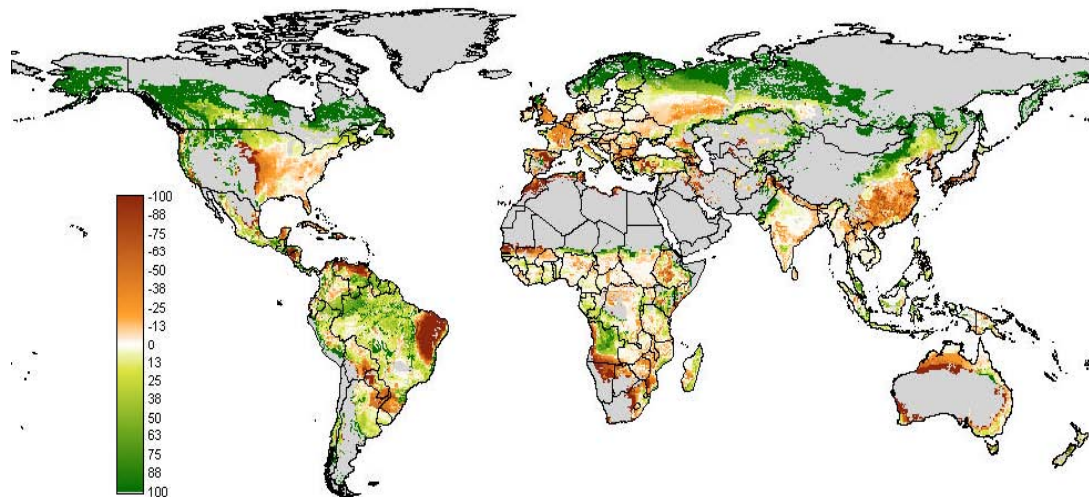
Kilde: Landbrug & Fødevarer på baggrund af OECD

## Vandmangel

Områder med stor vækst i både befolkningstal og økonomi, vil i stigende grad opleve problemer med vandmangel. På sigt vil dette give en øget efterspørgsel fra nye købekraftige grupper efter 'virtuelt' vand, dvs. varer med et stort vandforbrug i produktionen. På den måde kan vand blive det 21. århundredes olie.

Som figuren nedenfor viser, vil der i takt med klimaændringerne ske store geografiske forskydninger i mulighederne for at dyrke korn, der er baseret på regnvand. Det bliver varmere i landene nær ækvator, som vil få store problemer med vandmangel og, som følge heraf, også udfordringer for fødevarerproduktion. Der vil ganske enkelt opstå et "gap" mellem produktion og efterspørgsel, som danske fødevarer kan være med til at udfylde.

**Figur 9: Ændringer i egnethed for dyrkning af korn baseret på regnvand i 2080**



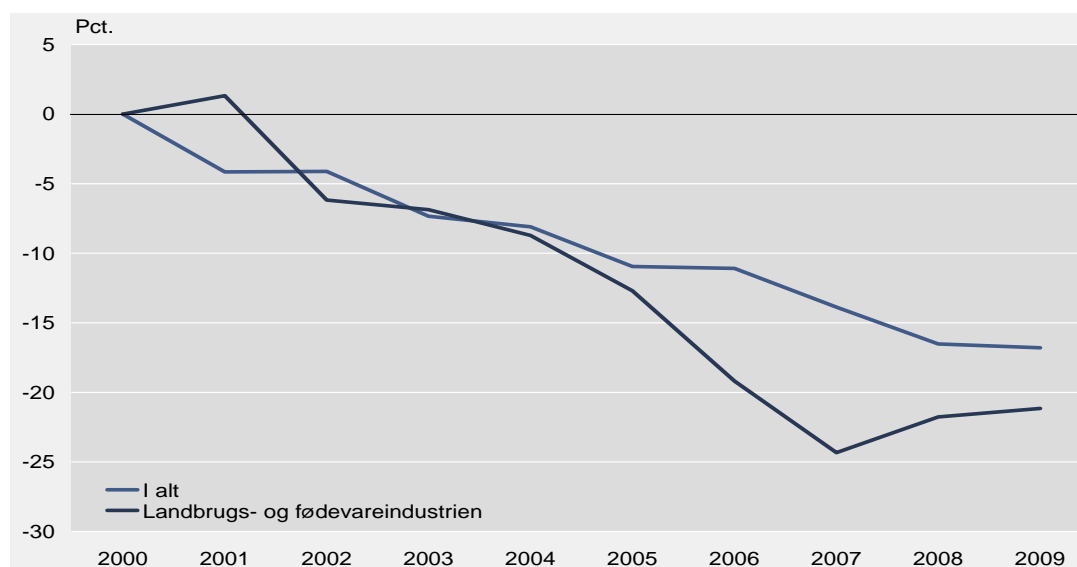
Anm.: Jo rødere, desto mindre egnet er området til uvandet dyrkningen af korn i 2080 i forhold til i dag.  
Kilde: International Institute for Applied Systems Analysis, 2008

## Konkurrenceevne under pres

Konkurrencen på de globale markeder bliver stadig hårdere i takt med, at verden bliver mere integreret - økonomisk, politisk og teknologisk. Denne globalisering stiller større krav til danske virksomheders konkurrenceevne.

Desværre er Danmarks konkurrenceevne blevet undergravet de seneste år, hvilket fremgår af figur 10. I internationale undersøgelser af landes konkurrenceevne, har Danmark mistet sin hidtidige topplacering<sup>1</sup>. Høje skatter og afgifter, dårlig adgang til finansiering og administrative byrder fremhæves som nogle af de største udfordringer for Danmark. Dertil kommer høje lønninger og vigende produktivitet, der har betydet ringere konkurrencevilkår for eksporten af fødevarer.

**Figur 10: Tab af konkurrenceevne siden 2000 for Danmark og fødevarerindustrien**



Note: Figuren viser DKs relative enhedsomkostninger i forhold til udlandet (de ti største samhandelspartnere i EU).  
Kilde: Landbrug & Fødevarer på baggrund af Reuters EcoWin

<sup>1</sup> World Economic Forum, Global Competitiveness Report 2010-2011

## Politiske forudsætninger for øget eksport

Hvis dansk eksport skal bidrage til øget vækst, er der brug for politiske initiativer, der styrker virksomhedernes konkurrenceevne. Vi skal skabe de bedste rammer for, at vores virksomheder gennem innovation og produktudvikling kan levere produkter af stadigt højere værdi til konkurrencedygtige priser på de globale markeder.

Hvis Danmark skal realisere hele sit vækstpotentiale på eksportmarkederne, skal der ikke alene fokuseres på virksomhedernes konkurrenceevne. Lige så vigtigt er det, at der politisk skabes de bedste rammer for, at virksomheder effektivt kan *udvide* deres produktion, når der er succes på eksportmarkederne, og ordrerne vælter ind. Danmark spænder ben for sig selv, hvis virksomheder eksempelvis ikke kan finansiere investeringer i større produktionsanlæg eller skal vente i årevis på de nødvendige byggetilladelser.

Landbrug & Fødevarer vil derfor fremhæve syv politiske forudsætninger, for at eksporterhvervene kan genskabe væksten i Danmark – og give nogle bud på hvordan disse forudsætninger for vækst kan styrkes.

### 7 bud på øget eksport

- En balanceret offentlig økonomi og øget arbejdsstyrke
- Et konkurrencedygtigt omkostningsniveau
- Nedbrydelse af handelsbarrierer
- En ambitiøs videnpolitik målrettet eksporterhvervenes behov
- Enklere regler og færre administrative byrder
- Bedre adgang til finansiering
- Fokus på Danmarks styrkepositioner

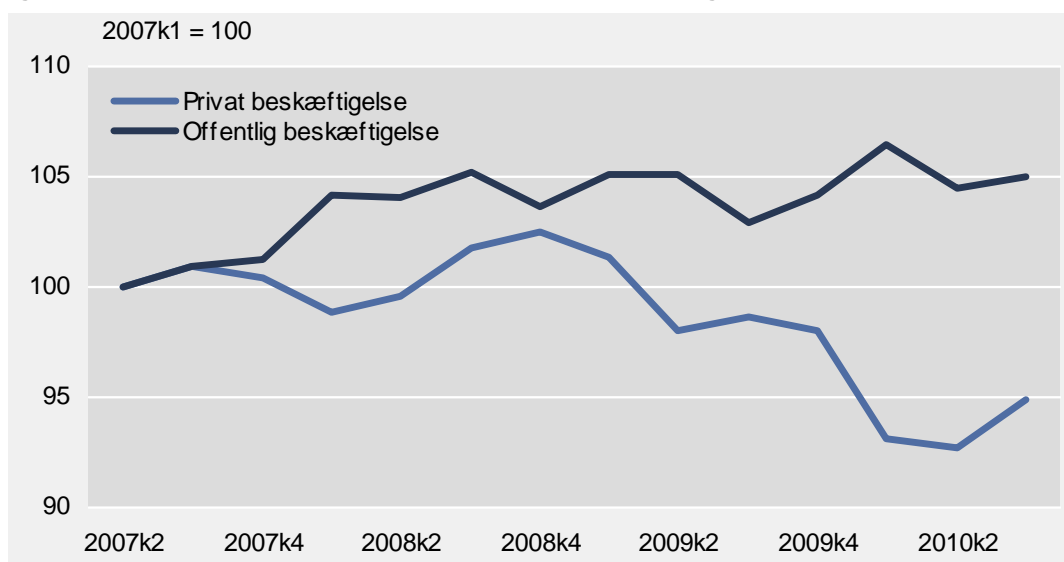
På hjemmesiden [www.lf.dk/aarsmoede](http://www.lf.dk/aarsmoede) findes analyser, der uddyber de udfordringer og forslag til politiske initiativer, som her kort præsenteres.

## 1: Balanceret offentlig økonomi og øget arbejdsstyrke

For danske virksomheder – og danske eksportvirksomheder i særdeleshed – er det af afgørende betydning, at der er langsigtet holdbarhed i de offentlige budgetter. Ellers mister vi de internationale kapitalmarkeders tillid til dansk økonomi med rentestigning og valutausikkerhed til følge.

Danmark har verdens højeste skattetryk og den største offentlige sektor i OECD. Det er en årsag til, at danske virksomheder har et af verdens højeste omkostningsniveauer. Mindre vækst i de offentlige udgifter er derfor på sigt en afgørende forudsætning for, at vores eksportvirksomheder kan blive mere konkurrencedygtige.

**Figur 11: Færre ansatte i erhvervslivet finansierer flere offentligt ansatte**



Kilde: Danmarks Statistik og Landbrug & Fødevarer

Om blot få årtier er halvdelen af den danske befolkning over 50 år. Fra 2008 til 2018 bliver vi 250.000 flere ældre med behov for velfærdsydelser og 100.000 færre personer i arbejdsstyrken til at finansiere disse ydelser. Det er ikke en holdbar situation, og det er derfor positivt, at flere partier i Folketinget har fremlagt forslag, der skal øge arbejdsudbuddet og styrke den private beskæftigelse.

#### **Landbrug & Fødevarer foreslår blandt andet:**

##### **Der skal skabes en stærk og effektiv offentlig sektor**

Det kræver en fortsat opstramning af udgiftspolitikken, og sigtet bør være at få det offentlige forbrug som andel af BNP ned på 25 pct. i 2020.

##### **Arbejdsmarkedsreformer**

Reformerne skal sikre tilstrækkeligt med kvalificeret dansk arbejdskraft og bidrage til at tiltrække flere fra udlandet.

## 2: Et konkurrencedygtigt omkostningsniveau

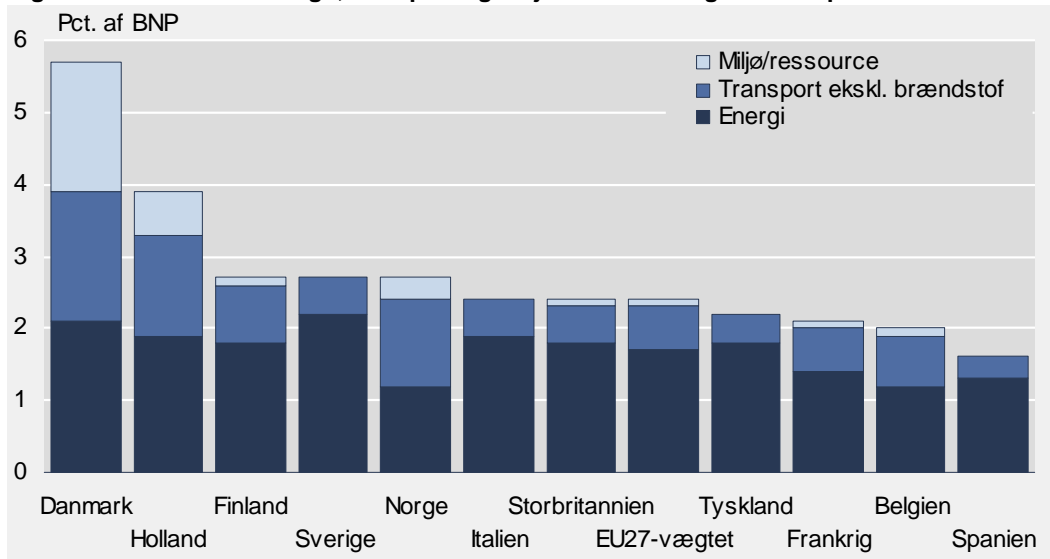
De afgifter, skatter og gebyrer, som virksomheder i Danmark betaler, er blandt de højeste i verden - meget højere end niveauet i de lande vores eksportvirksomheder konkurrerer med.

En reform af det danske afgiftssystem kan bidrage markant til at gøre danske virksomheder mere konkurrencedygtige. Eksempelvis er de danske energifgiftssatser for brændsel og el op til seks gange højere end gennemsnittet i EU efter Forårspakke 2.0.

De relativt høje afgifter på el og brændsel er en udfordring for hele fremstillingserhvervet og i særlig grad for eksporterhvervene. For fødevarerindustrien, der er meget eksportintensiv og dermed i høj grad udsat for international konkurrence, er de store forskelle i afgiftsbetalingen en væsentlig barriere for at sikre fortsat vækst i eksporten.

Det samlede afgiftstryk fra energi-, transport- og miljøafgifter udgjorde i 2008 op mod 6 pct. af bruttonationalproduktet, hvilket er mere end det dobbelte af gennemsnittet for EU.

**Figur 12: Provenu fra energi-, transport og miljø/ressource afgifter som pct. af BNP i 2008**

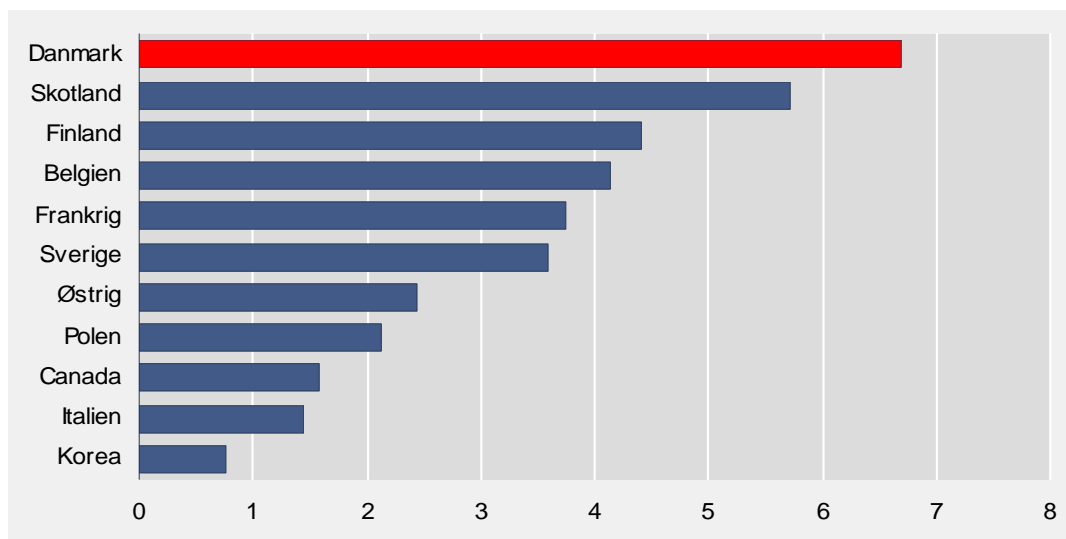


Kilde: EU Kommissionen: Taxation trends in the European Union (2010 edition), Tabel 69, 73 og 75

Også på vand- og spildevandsområdet er den danske konkurrenceevne under pres. De danske priser for vand og spildevand er således blandt verdens højeste med en samlet gennemsnitlig pris på op mod 7 US\$ pr. m<sup>3</sup>.

For de enkelte lande er der betydelig regional variation, men selv med denne spredning kommer kun få lande i nærheden af det danske niveau.

**Figur 13: Gennemsnitlig pris for vandforsyning og -afledning, US\$ pr. m<sup>3</sup>**



Kilde: OECD 2007-2008

Prisen på håndtering af spildevand i Danmark er steget eksplosivt de seneste 10 år. Siden 2000 er vandafledningsafgiften steget med 80 pct. i Danmark, til sammenligning er prisen for håndtering af spildevand steget med 40 pct. for de 25 EU-lande og kun knap 20 pct. i Tyskland. For eksportvirksomhederne er dette en alvorlig forringelse af deres konkurrenceevne.

66 pct. af Landbrug & Fødevarers medlemsvirksomheder peger på, at omkostningslettelser er den bedste måde at skabe vækst.



## Landbrug & Fødevarer foreslår blandt andet:

### Afgiftsreform

Der er behov for en reform af de danske afgifter der er pålagt erhvervslivet, så de bedst muligt fremmer konkurrenceevne, vækst, beskæftigelse, miljø- og klimahensyn. For at styrke eksporten bedst muligt bør en sådan reform give lavere belastning på konkurrenceudsatte eksporterhverv og minimere administrative byrder. Første skridt er at nedsætte en afgiftskommission med deltagelse af erhvervslivet, der skal kulegrave det danske afgiftsregime og fremsætte forslag til en reform.

### Fair regler for betaling af spildevand

I dag betaler virksomhederne overpris for rensning af spildevand - et beløb som ligger på 80 mio. kr. årligt og er stigende. Det koster konkurrenceevne og arbejdspladser. Der er derfor behov for en ændring af reglerne, der sikrer en mere fair og omkostningsægte betalingsstruktur.

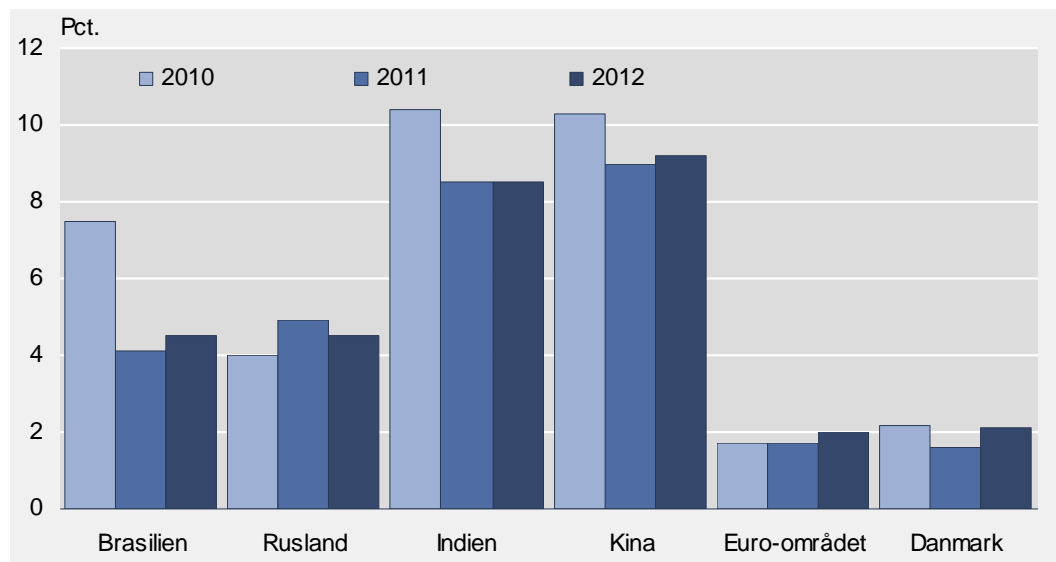


### 3: Nedbrydelse af handelsbarrierer

Der skal skabes de bedste rammer for, at danske virksomheder bevarer og øger markedsandele på de attraktive højvækstmarkeder i verden. De virksomheder, der allerede eksporterer, skal eksportere mere, og virksomheder der ikke eksporterer, skal begynde at gøre det.

Højvækstmarkeder, som Brasilien, Indien, Kina og Rusland (BRIK-landene), er de steder, hvor mulighederne for vækst i eksporten er størst. Landene er kendetegnet ved markant højere vækstrater end Danmarks traditionelle eksportmarkeder og et øget velstandsniveau med stigende efterspørgsel efter vestlige varer som følge. Det skal Danmark forstå at udnytte.

Figur 14: Aktual og forventet BNP-vækst i BRIK-landene, euroområdet og Danmark 2010-2012



Kilde: OECD

Udfordringerne på eksportmarkederne spænder bredt over toldmure til langsomt lokalt bureaukrati og manglende kendskab til Danmark og danske produkter.

## Landbrug & Fødevarer foreslår blandt andet:

### Flere frihandelsaftaler

For at sikre fælles rammebetingelser for samhandelen med tredjelande er det afgørende, at de nuværende forhandlinger om en ny global handelsaftale i WTO afsluttes. I manglen på fremdrift i WTO-forhandlingerne bør Danmark og EU forfølge frihandelsaftaler med lande og regioner, hvor EU har eksportinteresser. Fokus bør derfor bl.a. være på BRIK-landene, Japan, Vietnam og Sydafrika. Den nyligt indgåede frihandelsaftale mellem EU og Sydkorea er modellen, som bør forfølges fremadrettet.

### Styrket indsats fra Eksportrådets repræsentationer

Danske virksomheder oplever løbende udfordringer på eksisterende og nye eksportmarkeder. Nogle af de sværeste barrierer er kompliceret bureaukрати, toldadministration og godkendelser af eksportdokumenter samt forståelse og anerkendelse af internationale aftaler baseret på videnskabelige beslutninger. Eksportrådets repræsentationer på svære, men lovende markeder, som f.eks. det russiske, kinesiske og indiske, bør derfor i endnu højere grad have ressourcer til at bidrage til at løse sådanne problemer. Der bør oprettes nye ekspertstillinger med særligt kendskab til fødevarerektoren kombineret med viden om det pågældende lands sprog, markedsforhold og administration.

### Kollektiv eksportfremme bør øges markant

Kollektiv eksportfremme, hvor staten går sammen med en gruppe af virksomheder om eksportfremstød, er en god investering. Analyser viser, at offentlige midler til eksportfremstød kommer mange gange igen. Ifølge den seneste officielle effektmåling fra 2010 skønnes fælles eksportfremstød at have en eksporteffekt på ca. 2.6 mia. årligt. Fokus skal rettes mod markeder med en BNP-vækst på mere end 5 pct., hvor eksporteffekten vurderes at være størst.

### **Mere aktiv varetagelse af danske eksportinteresser i EU**

Danmark har politisk valgt at følge en passiv linje, når det gælder EU's salgsfremmeprogrammer, og når EU's markedsregulerende tiltag er på dagsordenen. Det bør ændres så Danmark aktivt forsøger at få del i de fælles europæiske ordninger, der kan sikre danske virksomheders konkurrenceevne.

### **Styrket kendskab til dansk gastronomi, økologi og fødevarekvalitet**

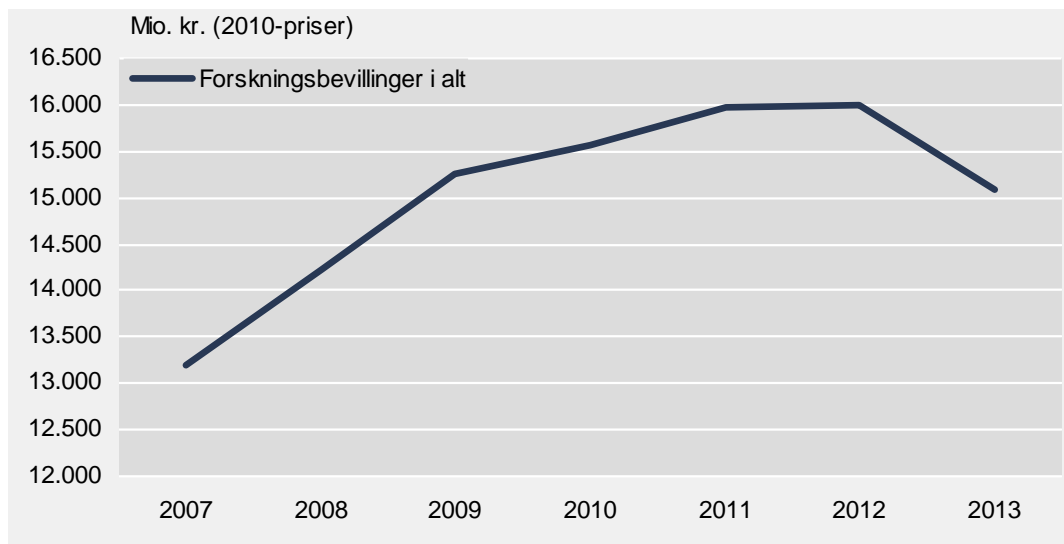
Dansk gastronomi går sin sejrsgang i verden i disse år. Det samme gør dansk økologi, der år for år oplever stigende eksporttal – særligt til de nabomarkederne i Tyskland og Sverige. Danmark bør udnytte mulighederne for at styrke danske fødevarers brand som produkter af høj kvalitet, der finder anvendelse i gastronomien. Det kan f.eks. ske i forbindelse med fødevarerudstillinger og internationale kokkekonkurrencer.



## 4: En ambitiøs videnpolitik målrettet eksporterhvervenes behov

Forskning og uddannelse er i stadig højere grad fundamentet for Danmarks konkurrenceevne. Derfor har Danmark behov for en samlet strategi for, hvordan vi opprioriterer forsknings-, udviklings-, og uddannelsesindsatsen.

**Figur 15: Forskningsmidlerne ædes op af inflationen**



Kilde: Danmarks Statistik

Viden er en global vare, der handles med, 99 pct.<sup>2</sup> af al akademisk viden genereres uden for Danmarks grænser. Det betyder, at danske virksomheder har et stort behov for politiske initiativer, der understøtter effektiv videnhjemtagning, som kan fremme innovation og derigennem bidrage til eksport af både fysiske produkter, viden og teknologi.

### Landbrug & Fødevarer foreslår blandt andet:

#### Styrkelse af rammerne for offentlig privat-samarbejde

Virksomheder, som samarbejder med videninstitutioner, har en højere produktivitet og er mere effektive end de, som ikke samarbejder. Viden skal hurtigere overføres fra videninstitutioner til virksomhederne. Et af virkemidlerne er at bygge videre på de SPIR-konsortier (Strategic Platforms for Innovation and Research), som er etableret i dag.

<sup>2</sup> FACIT udvalget, s. 5.

### **Styrkelse af den strategiske forskning**

Strategisk forskning er nødvendig, hvis vi hurtigt skal løfte videnbehov indenfor områder af stor samfunds- eller erhvervsmæssig betydning. Der bør derfor fortsat afsættes midler til forskning inden for fødevarer, energi og miljøteknologi. Der er desuden et udtalt behov for en strategisk satsning på forskning i produktionsteknologi til den danske fremstillingsindustri. I dag kan der være store prisforskelle ved at udtage patenter i de enkelte EU-medlemslande. Et nyt fælles EU-patent skal mindske både administrative og økonomiske omkostninger og dermed gøre det lettere at beskytte investeringer i viden.

### **Danmark som globalt eksperimentarium**

Danmark skal være et globalt eksperimentarium for udvikling af ny teknologi, der kan danne baggrund for ny teknologiekspert. Den danske fødevarersektor hører til bl.a. verdens mest teknologiavancerede. Ved at skabe de rette rammer, kan Danmark bruge førerpositionen på f.eks. fødevarer til at tiltrække udenlandske investeringer og styrke vidensvirksomheder med stort eksportpotentiale.

### **Nye midler til deltagelse i EU forskningsprogrammer**

Der skal afsættes nye midler til danske virksomheder til deltagelse i europæiske forskningsprogrammer, der kan tiltrække viden til universiteter og skabe innovation til virksomhederne. Formålet skal især være at styrke udvikling af produkter viden og teknologi, der kan eksporteres.

### **Etablering af nye innovationscentre**

Etablering af nye innovationscentre i lande, der besidder teknologier, viden og forskningsinfrastruktur, skal styrke videntilførslen og innovation i styrkepositioner i dansk erhvervsliv.

### **Genopretning af bevillingerne til det forskningsbaserede myndighedsberedskab**

Genopretning af bevillingerne til det forskningsbaserede myndighedsberedskab med 60 mio. kr. Det skal sikre, at Danmark forsat kan holde en høj standard indenfor husdyrsundhed og fødevarerikkerhed, som er et krav for adgang til især sydøstasiatiske markeder.

## 5: Enklere regler og færre administrative byrder

Den offentlige regulering har central betydning for danske virksomheders konkurrenceevne og deres mulighed for at udvide produktionen. Når virksomheder skal bruge tid og penge på besværlige regler, tung sagsbehandling og kontrol, så er der færre ressourcer til at udvikle virksomhedens forretning og vækstmuligheder. Den nationale regulering er et vigtigt konkurrenceparameter i den internationale konkurrence.

Regeringen har haft et mål om at reducere erhvervslivets byrder med 25 pct. inden udgangen af 2010. Målet er ikke nået. Fra 2001-2009 var byrderne ifølge regeringen reduceret med ca. 20 pct., og der udestod således administrative lettelser i størrelsesordenen 1,5 mia. kr.

Samtidig viser flere undersøgelser, at virksomhederne oplever, at reglerne fortsat er tunge og komplicerede. Derfor bør nye politiske målsætninger om administrative lettelser indebære, at virksomhederne reelt oplever, at byrderne bliver lettet – og at man ikke kun ser på teoretiske beregninger af de administrative lettelser.

## **Landbrug & Fødevarer foreslår en forstærket indsats i forhold til regelforenklings:**

### **Konsekvensvurdering af nye lovforslag**

Når et nyt lovforslag fremsættes, foretages i dag en vurdering af forslagens konsekvenser for blandt andet miljøet og administrative omkostninger. På samme måde bør nye forslag forsynes med en specifik og systematisk vurdering af konsekvenserne for Danmarks internationale konkurrenceevne. På den måde styrkes fokus på konkurrenceevne i centraladministrationen, ligesom politikerne bliver i stand til at træffe vigtige beslutninger på et bedre oplyst grundlag.

### **Undgå danske særlove og overimplementering af EU-regler**

Ca. 80 pct. - af erhvervslivets regler stammer fra EU. Desværre findes der mange eksempler på, at EU-regler gennemføres i Danmark på en måde, der er mere vidtrækkende og besværlig end i andre lande – til skade for danske virksomheders konkurrenceevne. EU-regler skal implementeres fuldt og helt indenfor fristen. Men det skader ofte Danmarks konkurrenceevne, når EU-regler, der pålægger virksomheder nye byrder, i Danmark gennemføres mere omfattende, i meget god tid og meget hurtigere end i de lande, vi konkurrerer med. Der er brug for en ny strategi for, hvordan EU-regler gennemføres i Danmark, så vi ikke unødvendigt svækker danske virksomheder overfor deres konkurrenter i andre EU-lande.

### **Lovreform af miljø- og naturområdet**

På miljø- og naturområdet er der pt. 54 love, 518 bekendtgørelser og 285 cirkulærer, og strukturen stammer tilbage fra 70'erne. Reglerne er svært forståelige, selv for embedsfolk, hvilket betyder, at reglerne ofte fortolkes og administreres på forskellige måder. Der bør nedsættes et ekspertudvalg til at foretage en tilbundsgående analyse af hele området med henblik på en lovreform, hvor miljøbeskyttelse og konkurrenceevne går hånd i hånd.

### **Faste tidsfrister for offentlig sagsbehandling på miljøområdet**

Sagsbehandlingen på miljøområdet er meget langvarig og varierer betydeligt mellem myndighederne. Det betyder, at virksomhedernes udvikling og vækst ofte sættes i stå, når der skal hentes nye godkendelser fra kommunen.



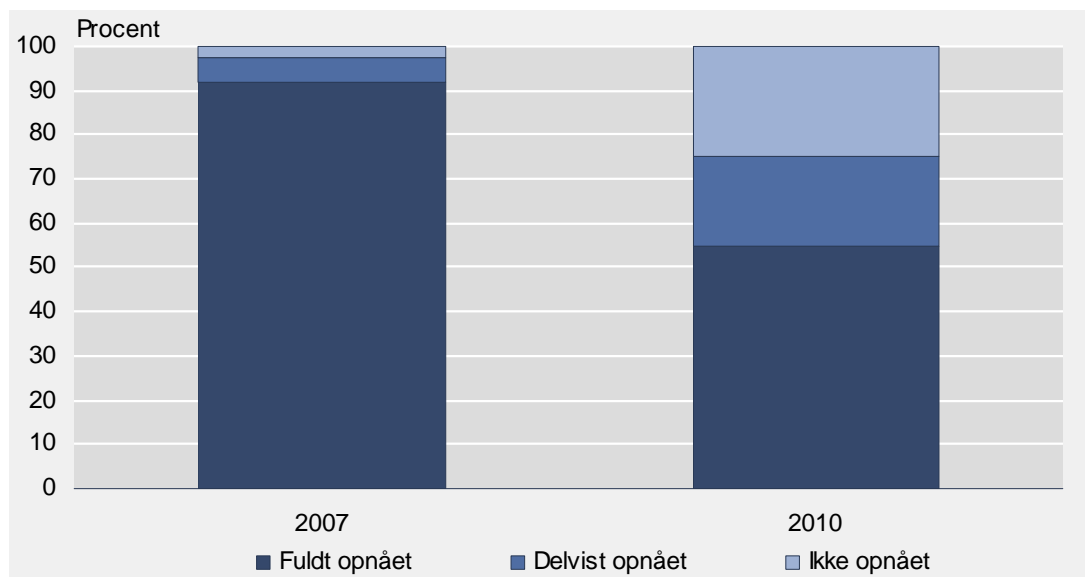
## 6: Bedre adgang til finansiering

For at kunne klare sig i den stadig stærkere konkurrence på de globale markeder og øge produktion til eksport er det afgørende, at danske virksomheder kan finansiere nødvendige investeringer i de mest effektive teknologier og anlæg.

Efter finanskrisen oplever mange virksomheder desværre, at det er svært at skaffe kapital til nye vækst- og udviklingsaktiviteter. Særligt små og mellemstore virksomheder oplever ofte problemer med at skaffe finansiering til fornuftige og rentable projekter, der kan skabe eksport, vækst og beskæftigelse.

Danmarks Statistik har udgivet en større undersøgelse af små og mellemstore virksomheders adgang til finansiering. Figur 16 viser, at SMV'er i 2007 havde lettere adgang til finansiering i bankerne end tilfældet var i 2010. Faktisk er andelen af de låneansøgninger, der blev fuldt imødekommet, faldet med over 40 pct. i perioden – fra 92 pct. i 2007 til blot 55 pct. i 2010.

**Figur 16: Udfald af søgt lånefinansiering i bankerne**



Kilde: Landbrug & Fødevarer på baggrund af Danmarks Statistik

## Landbrug & Fødevarer foreslår:

### Overskud på bankpakkerne til SMV'er

Statens eventuelle overskud på bankpakkerne bør tilbageføres til investeringer i små og mellemstore virksomheder til afhjælpning af effekterne af finanskrisen.

### Etablering af en "Grøn Fond"

En Grøn Fond skal støtte projekter og investeringer, der bidrager til at skabe grøn vækst. Det kunne f.eks. være produktion af energifægrøder og biogas, der bidrager til at opfylde Danmarks klimamålsætninger og samtidig indebærer et væsentligt eksportpotentiale. En Grøn Fond kunne være en af de fonde, hvorigennem Dansk Vækstkapital kanalisere pensionskassens midler ud til vækstvirksomheder.



## 7: Fokus på Danmarks styrkepositioner: Det biobaserede samfund

Som et lille land med begrænsede ressourcer er det vigtigt, at en strategi for at styrke eksporten fokuseres på de erhvervmæssige styrkepositioner, hvor vi har solide kompetencer og markedspositioner at bygge videre på og hvor potentialet for øgede eksportindtægter er størst.

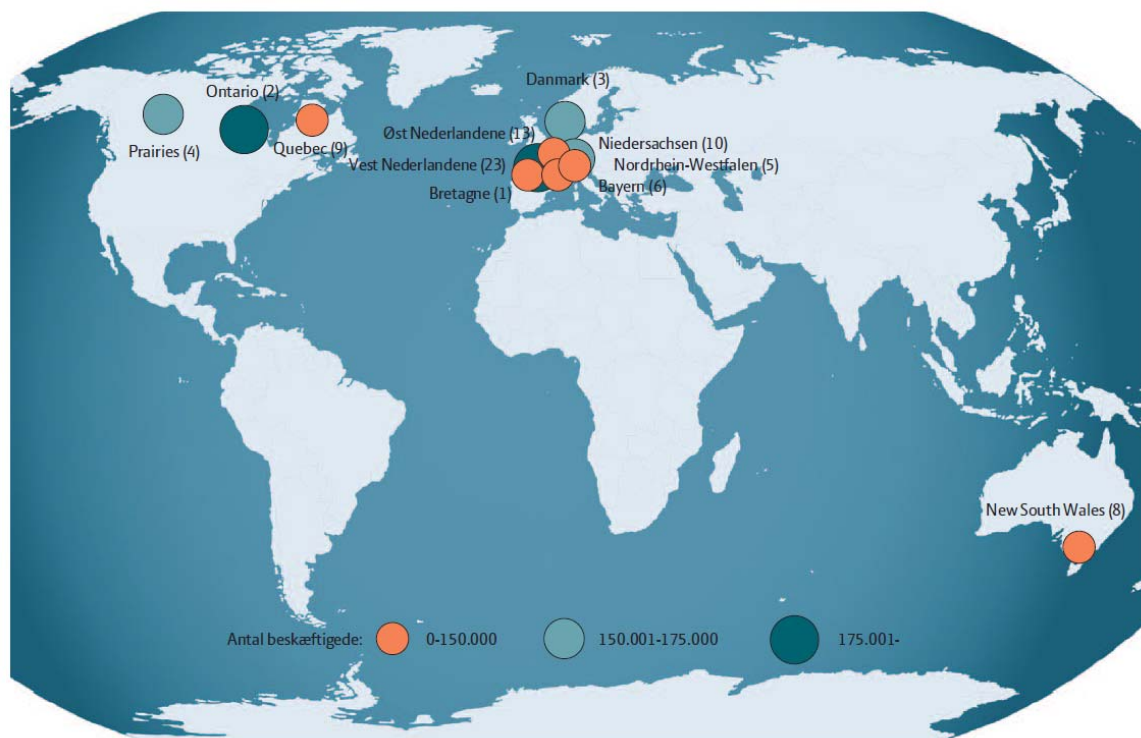
Danmarks erhvervs politik bør derfor både have fokus på at forbedre de generelle rammevilkår for alle virksomheder og samtidigt sikre, at vi satser på det, vi er gode til. Med udgangspunkt i de strategisk vigtige klynger, som Globaliseringsrådet har udpeget, skal erhvervs politikken sikre, at de branchespecifikke rammevilkår for udvalgte strategiske flagskibe er i top.

Et af disse flagskibe er fødevarerklyngen. Potentialet ligger ikke kun i fødevarerproduktion til en stigende global efterspørgsel. Den danske fødevarerklynge er også hjemsted for nogle af verdens førende enzymproducenter og biotekfirmaer, som giver Danmark en unik mulighed for at blive en af drivkræfterne bag en global omstilling til det biobaserede samfund, hvor både energi og en lang række materialer produceres af biologisk materiale frem for fossiler. Dette vil ifølge det britiske erhvervsministerium danne basis for et marked til en værdi i 2025 på mellem 1.500 – 3.600 milliarder kroner<sup>3</sup>.

---

<sup>3</sup> Department for Business Enterprise & Regulatory Reform (2009): Maximising UK Opportunities from Industrial Biotechnology in a Low Carbon Economy. A report to government by the Industrial Biotechnology Innovation and Growth Team, May 2009.

**Figur 17: Danmark er verdens tredjestørste landbrugs- og fødevarerklunge**



Note: Regionernes placering er angivet i parentes. Størrelsen på boblerne angiver det interval klyngens beskæftigelse ligger.  
Kilde: FORA/Monitor Group

Når fremtiden bliver præget af en stigende befolkning og stigende temperaturer, bliver der fokus på bæredygtig forsyning af fødevarer, energi og materialer. Der er derfor et stort behov for at udvikle afgrøder, der er mere tolerante over for ekstremt vejr og resistente over for skadedyr og plantesygdomme ved hjælp af bioteknologiske forædlingsmetoder, herunder gensplejsning, og en strategisk satsning på fremtidens biobaserede vækst.

I Danmark har vi den fornødne viden og ressourcerne til fremtidens energi, planter til fremtidens materialer og fødevarer til den globale befolkning. For at udfolde dette potentiale skal Danmarks eksisterende styrkepositioner på disse områder videreudvikles.

## Landbrug & Fødevarer foreslår blandt andet:

### **Etablering af et nationalt testcenter for det biobaserede samfund**

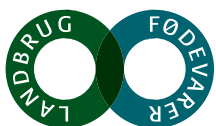
En kommerciel produktion af andengenerations, halmbaseret bioethanol er en vigtig forudsætning for udviklingen af bioraffinaderier, der kan omdanne f.eks. halmrester fra markerne til klimavenlig bioethanol. Et nationalt testcenter, der bygger videre på denne produktion, vil udgøre den afgørende testplatform, der sikrer at teknologiudviklingen og dermed etableringen af fremtidens arbejdspladser kan finde sted i Danmark

### **Etablering af et offentligt-privat partnerskab for udviklingen af bioraffinaderier**

Da gevinsterne ved en satsning på bioraffinaderier først kommer på mellemlang sigt, kræves der en struktur, der kan fastholde opmærksomhed og ressourcer (politiske såvel som økonomiske). Der er samtidig behov for, at de relevante parter får de optimale rammer for udveksling af erfaringer og information om den teknologiske udvikling i Danmark og globalt. Endelig skal der arbejdes målrettet på at fjerne teknologiske og politiske barrierer for udviklingen. Et partnerskab med selvstændigt sekretariat vil udgøre rammen for, at Danmark kommer i front i den biobaserede økonomi

### **Moderne bio- og genteknologiske forædlingsmetoder**

Moderne bio- og genteknologiske forædlingsmetoder vil være ekstra redskaber, til at sikre den nødvendige udvikling af afgrøder og forarbejdningsprocesser, for at imødekomme fremtidens udfordringer på fødevarerforsyning, klimaændringer, sundhed, den internationale konkurrenceevne m.v. Den enkelte landmand, virksomhed og forbruger skal have frihed til, at vælge eller fravælge f.eks. genmodificerede afgrøder ud fra en markeds-mæssig vurdering.



**Landbrug & Fødevarer**  
Axelborg, Axeltorv 3  
1609 København V

T +45 3339 4000  
F +45 3339 4141

E [info@lf.dk](mailto:info@lf.dk)  
W [www.lf.dk](http://www.lf.dk)